

zbiorów Biblioteki Śląskiej

Scenariusz wystawy: Barbara Maresz i Anita Tomanek
Opracowanie graficzne: Joanna Rzepka

Biblioteka Śląska jest instytucją kultury
Samorządu Województwa Śląskiego

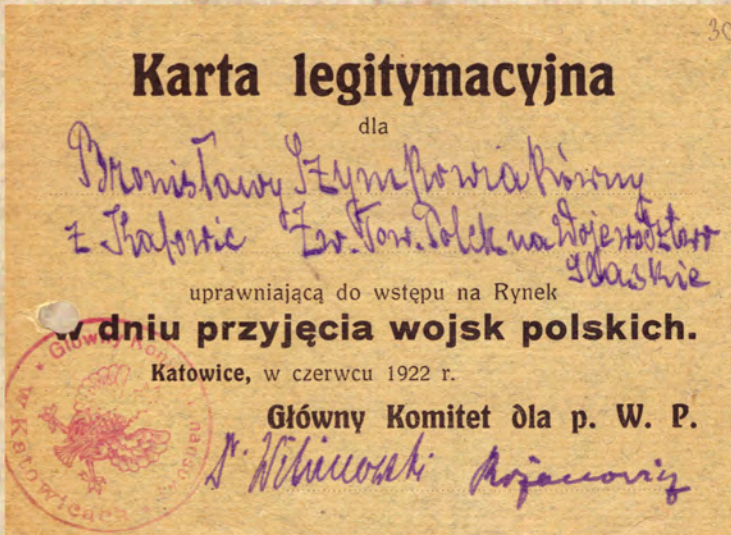
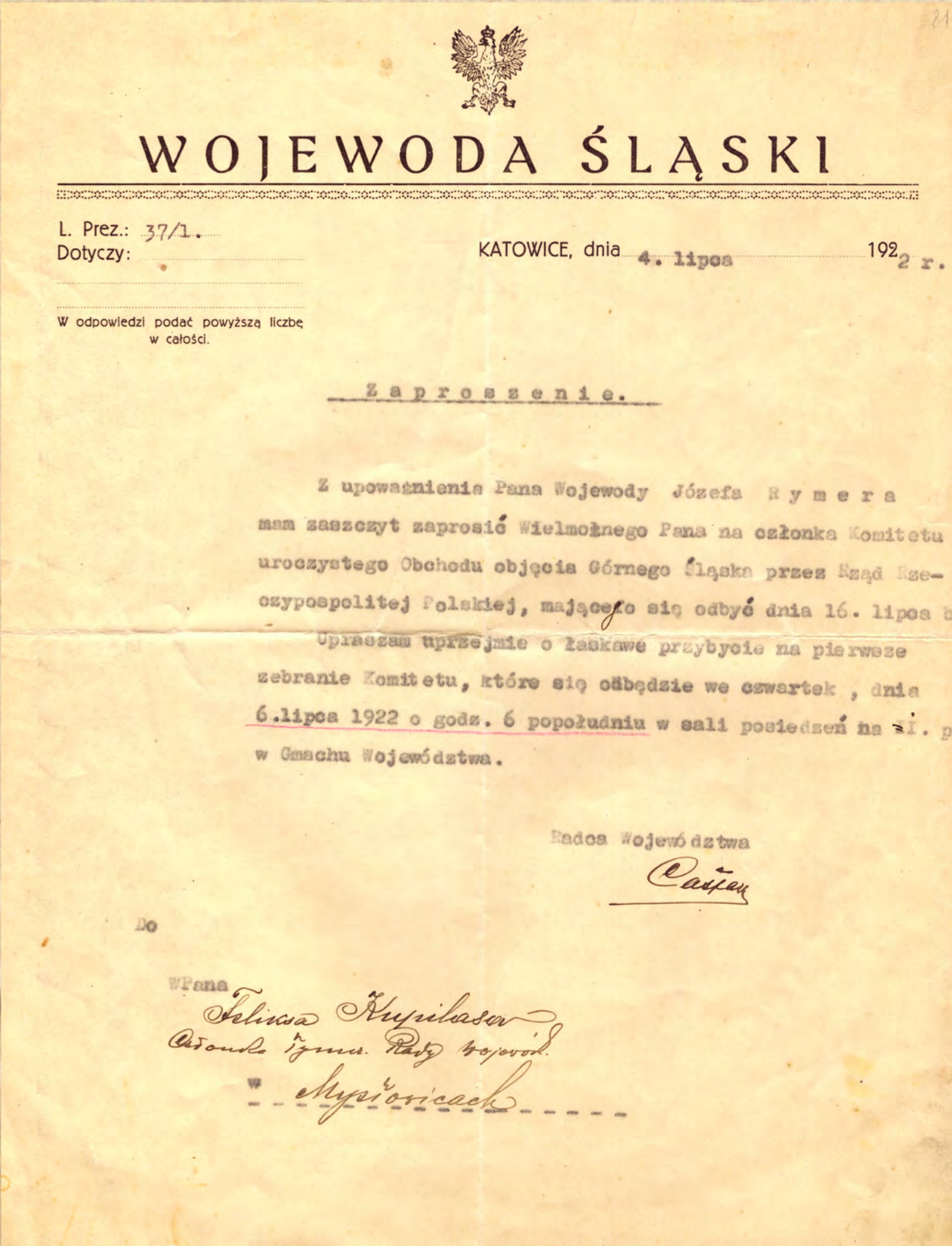
20 czerwca 16 lipca 27 sierpnia

1922 w Katowicach

To trzy ważne daty związane z przyłączeniem części Górnego Śląska do Polski i uroczystościami, które odbywały się od czerwca do sierpnia w różnych miejscach Katowic.

Co działo się w Katowicach przed stu laty?
Kto uczestniczył w pamiętnych wydarzeniach?
Jaki był program uroczystości?

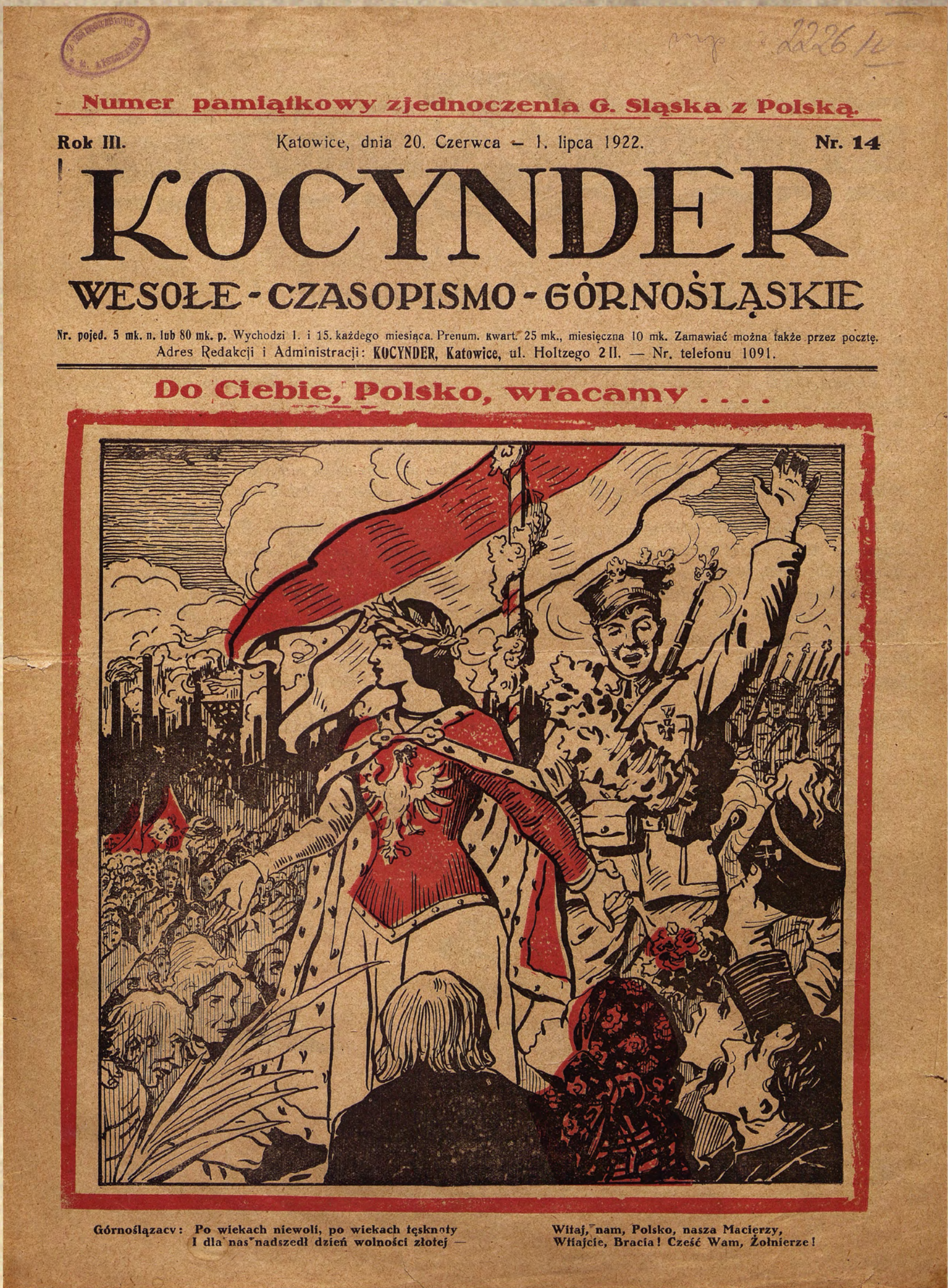
Na takie pytania odpowiada wystawa przygotowana wyłącznie z zasobów Biblioteki Śląskiej w Katowicach.
Świadectwem tamtych dni są przede wszystkim archiwalne fotografie, unikatowe dokumenty rękopiśmienne, a także prasa z epoki – zarówno miejscowa, jak i ogólnopolska – szczegółowo relacjonująca wszystkie wydarzenia.

Po niednim niekiedy...

Po niednim niekiedy...

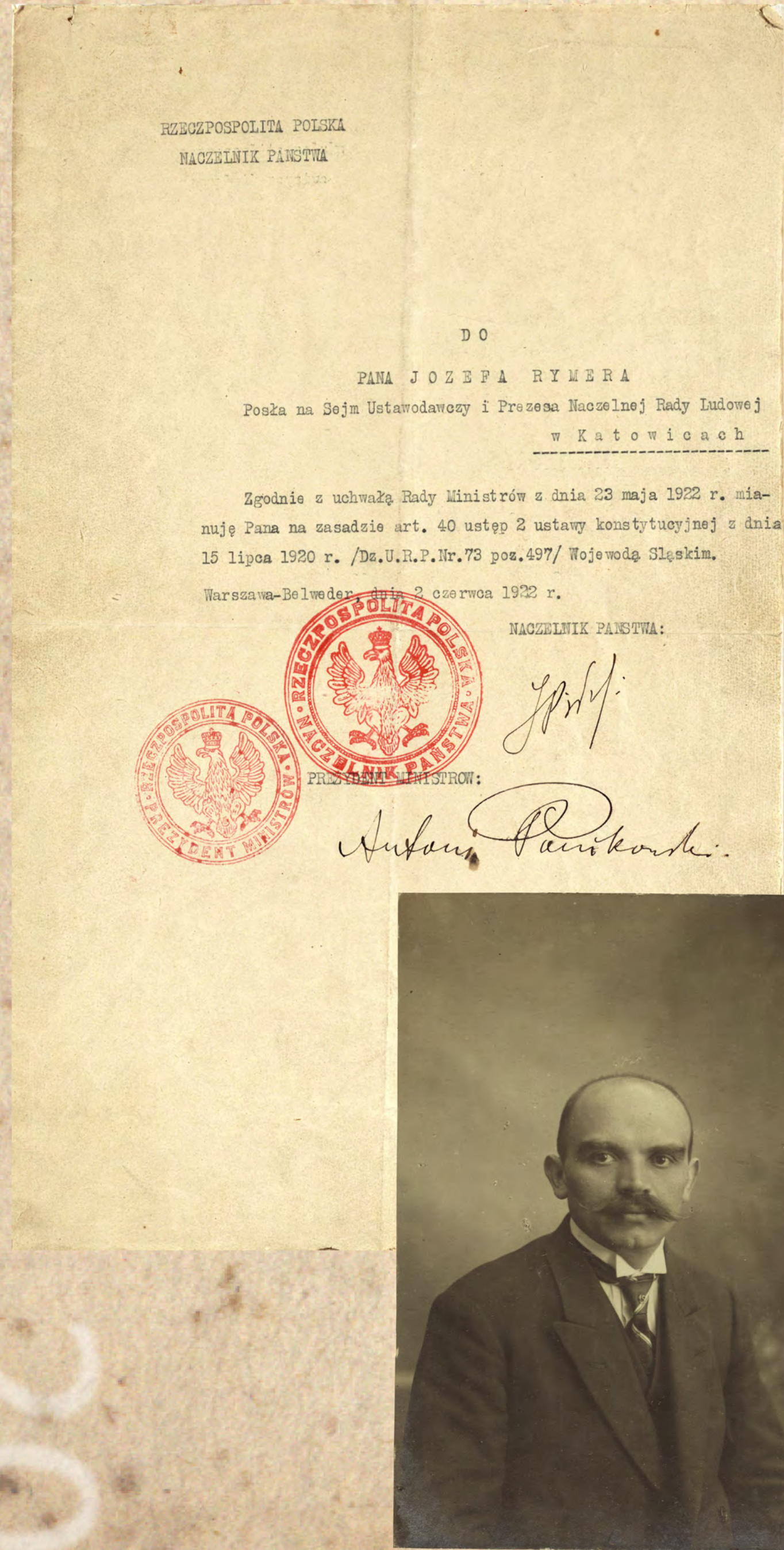
Po niednim niekiedy...

PRZED 20 CZERWCA 1922

Przygotowania

Uroczystości przyłączenia części Górnego Śląska do Polski poprzedzono specjalnymi przygotowaniami. Utworzono Komitet Przyjęcia Wojska Polskiego, powoływano lokalne władze, ogłaszano odezwy, święcono sztandary, drukowano okolicznościowe wydawnictwa. Księgarnie oferowały nalepki, transparenty i patriotyczne ozdoby, a „składy materiałów” polecały „sukno na chorągwie i wstęgi”.

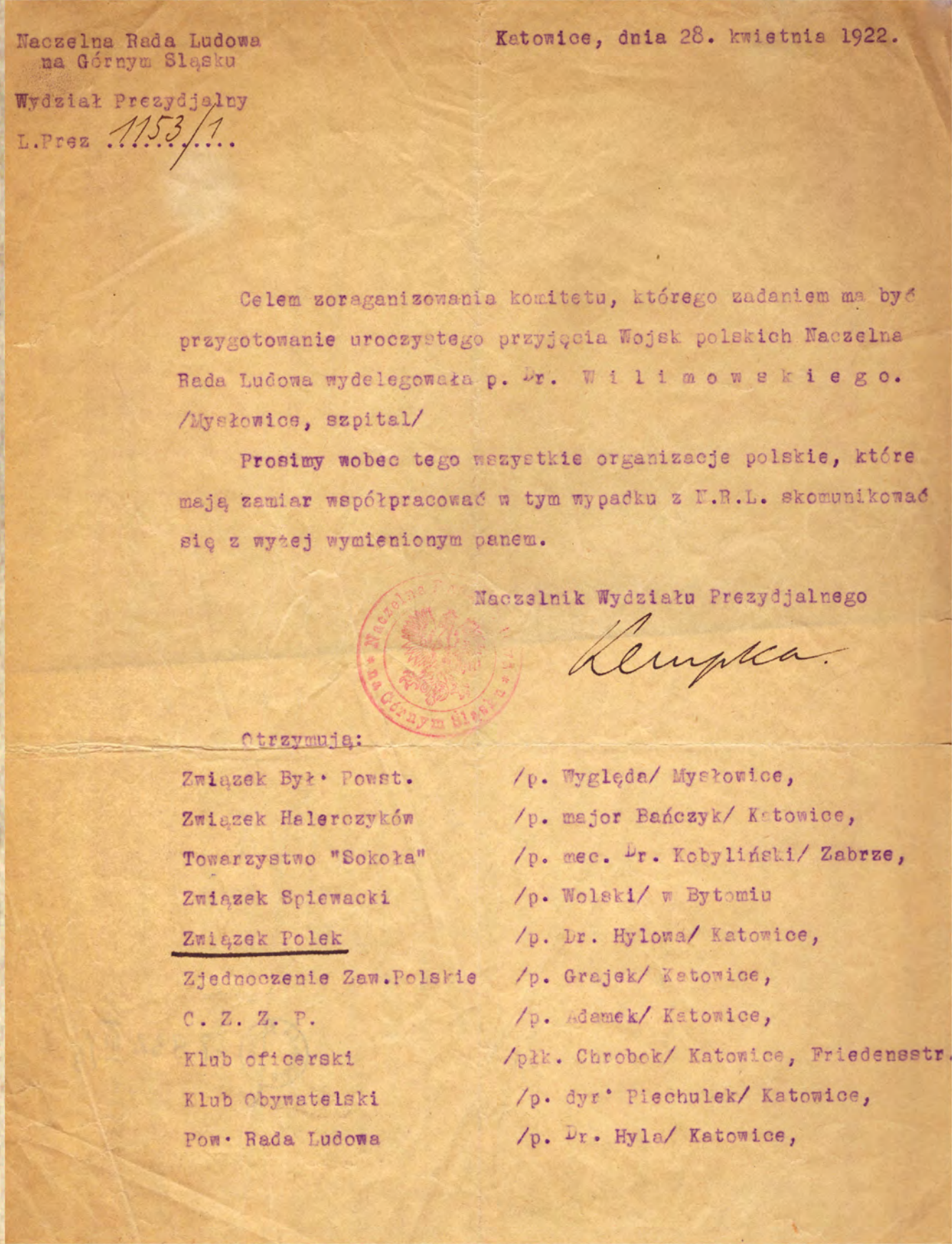

Dokument mianowania Józefa Rymera na stanowisko Wojewody Śląskiego, podpisany przez Józefa Piłsudskiego, 2 czerwca 1922.

Apel Polskiego Czerwonego Krzyża dla Śląska o zorganizowanie zbiórki charytatywnej w dniu wkroczenia wojsk polskich na Górny Śląsk, 22 maja 1922.

Polska flaga w oknie byłej siedziby władz francuskich, budynek Banku Związku Spółek Zarobkowych w Katowicach na rogu dzisiejszych ulic Warszawskiej i Mielęckiego.

Pismo Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku skierowane do polskich organizacji w sprawie przygotowań do uroczystego przyjęcia wojsk polskich, 28 kwietnia 1922.

Zaproszenie na uroczystość poświęcenia sztandaru Towarzystwa Polek, 5 czerwca 1922.

Odezwa Wojciecha Korfantego do mieszkańców Katowic, 19 czerwca 1922.

Reklamy firm oferujących różne materiały przydatne na uroczystość przyjęcia wojsk polskich.

Podpisanie protokołu przejęcia przez władze polskie powiatu katowickiego, 19 czerwca 1922.

WKROCZENIE WOJSK POLSKICH DO KATOWIC - 20 CZERWCA 1922

Symboliczny łańcuch oddzielający Górny Śląsk od Polski oraz bramy triumfalne w obiektywie trzech fotografów

Fotografowie śląscy (Stefan Pierzchalski i Max Steckel) oraz fotoreporter warszawski (Wacław Saryusz-Wolski) uwiecznili najważniejsze momenty wkroczenia wojsk polskich do Katowic 20 czerwca 1922 roku.

— 70 przedstawicieli prasy przybyło do Katowic z okazji zjednoczenia G. Śląska z Polską. Prócz licznych dziennikarzy polskich zauważyć można także przedstawicieli prasy niemieckiej, francuskiej i angielskiej oraz fotografów i operatorów kinematograficznych z Polski i Francji.

„Górnoślązak” 1922 nr 140 z 22 czerwca 1922 roku.

Generał Stanisław Szeptycki przed symbolicznym łańcuchem, po obu stronach fotografowie z aparatami (po lewej Wacław Saryusz-Wolski, po prawej Stefan Pierzchalski).

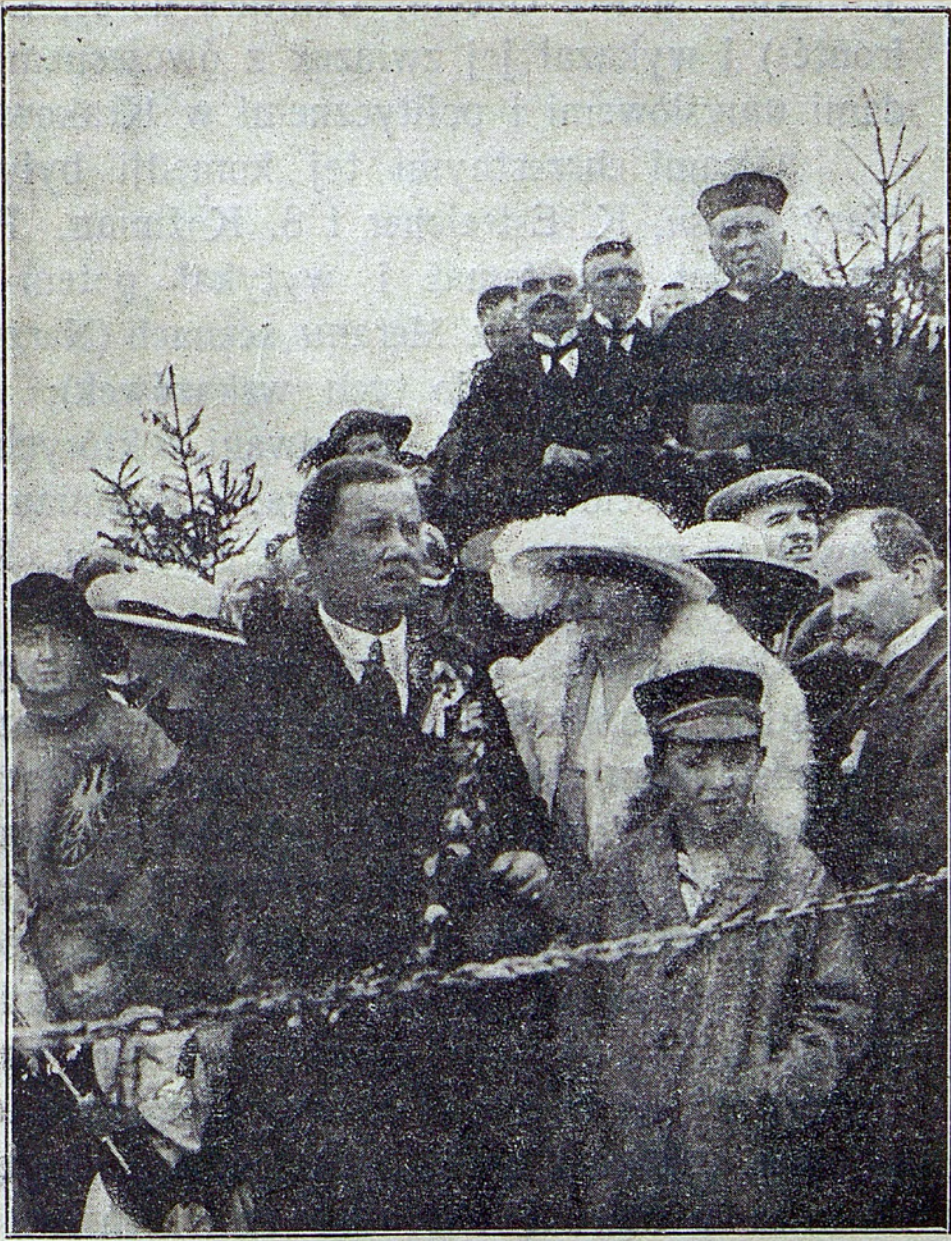

Wojsko wjeżdża przez bramę triumfalną na katowicki Rynek (fot. Stefan Pierzchalski).

Generał Stanisław Szeptycki na koniu, w głębi fotografowie ze statywami, po prawej Wacław Saryusz-Wolski.

Generalowie Stanisław Szeptycki i Kazimierz Horoszkiewicz, po lewej stronie z aparatem w ręku Max Steckel.

Wojciech Korfanty przed łańcuchem granicznym (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

Generał Stanisław Szeptycki w chwili przekroczenia granicy (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

Fotograf Stefan Pierzchalski rozmawia z Wojciechem Korfantym.

Fotoreportaż Wacława Saryusza-Wolskiego z katowickich uroczystości publikowany w warszawskim „Tygodniku Ilustrowanym”.

Brama triumfalna przed katowickim Rynek (fot. Max Steckel).

NA KATOWICKIM RYNKU 20 CZERWCA 1922

Uroczystość powitalna, msza polowa, przemówienie Wojciecha Korfantego

Rynek katowicki był głównym miejscem uroczystości w dniu 20 czerwca 1922 roku. Najpierw nastąpił przegląd wojsk, a następnie przed budynkiem teatru odprawiono mszę polową. Po mszy Wojciech Korfanty wygłosił mowę powitalną, na którą odpowiedział generał Stanisław Szeptycki. Na koniec generałowi wręczono ogromny stalowy miecz o wadze 10 kg i długości 1,80 m z napisem: *Składa się w dniu wkroczenia Wojsk Polskich na Górnym Śląsku wkraczającemu Generałowi. Powstańcy grupy Fojkisa. Czerwiec 1922.*

Wojsko polskie na katowickim Rynku (fot. Stefan Pierzchalski).

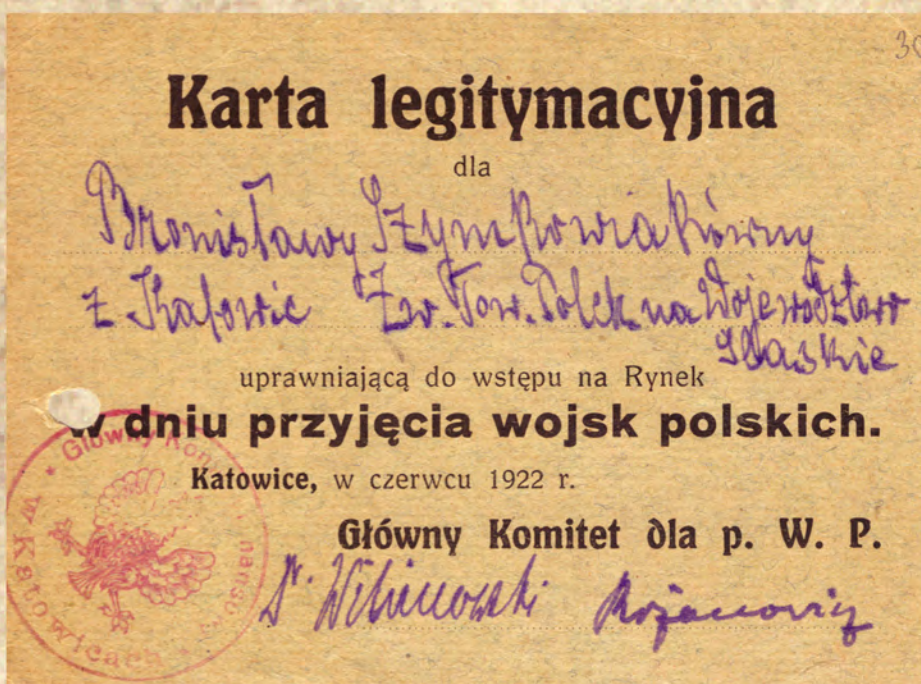
Przegląd wojska polskiego na katowickim Rynku (fot. Stefan Pierzchalski).

Wojsko polskie na katowickim Rynku (fot. Max Steckel).

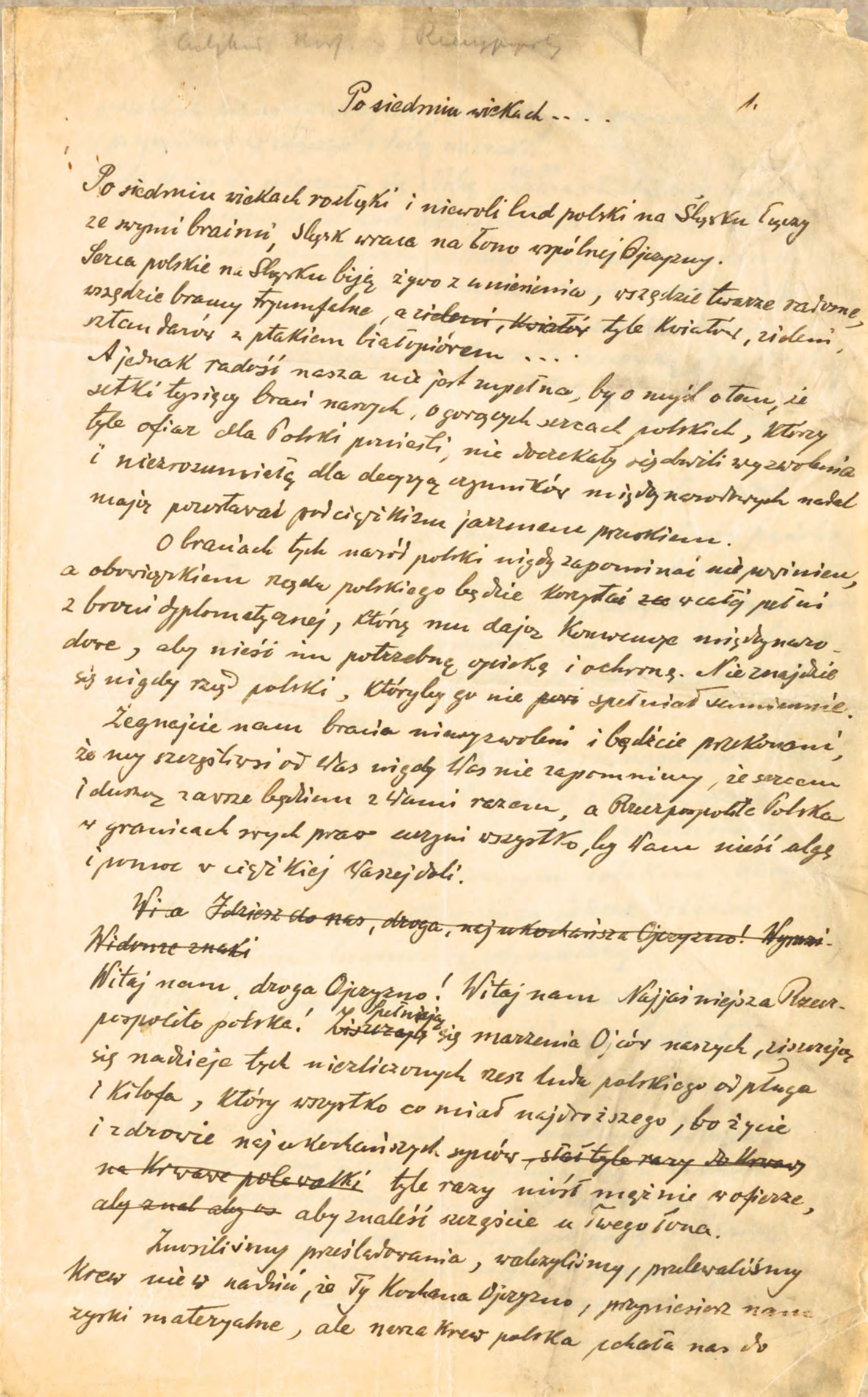
Ółtarz polowy przed teatrem i poczty sztandarowe (fot. Stefan Pierzchalski).

Karta wstępu na Rynek wystawiona przez Główny Komitet dla przyjęcia Wojsk Polskich dla Bronisławy Szymkowiakówny ze Związku Towarzystw Polek na Województwo Śląskie.

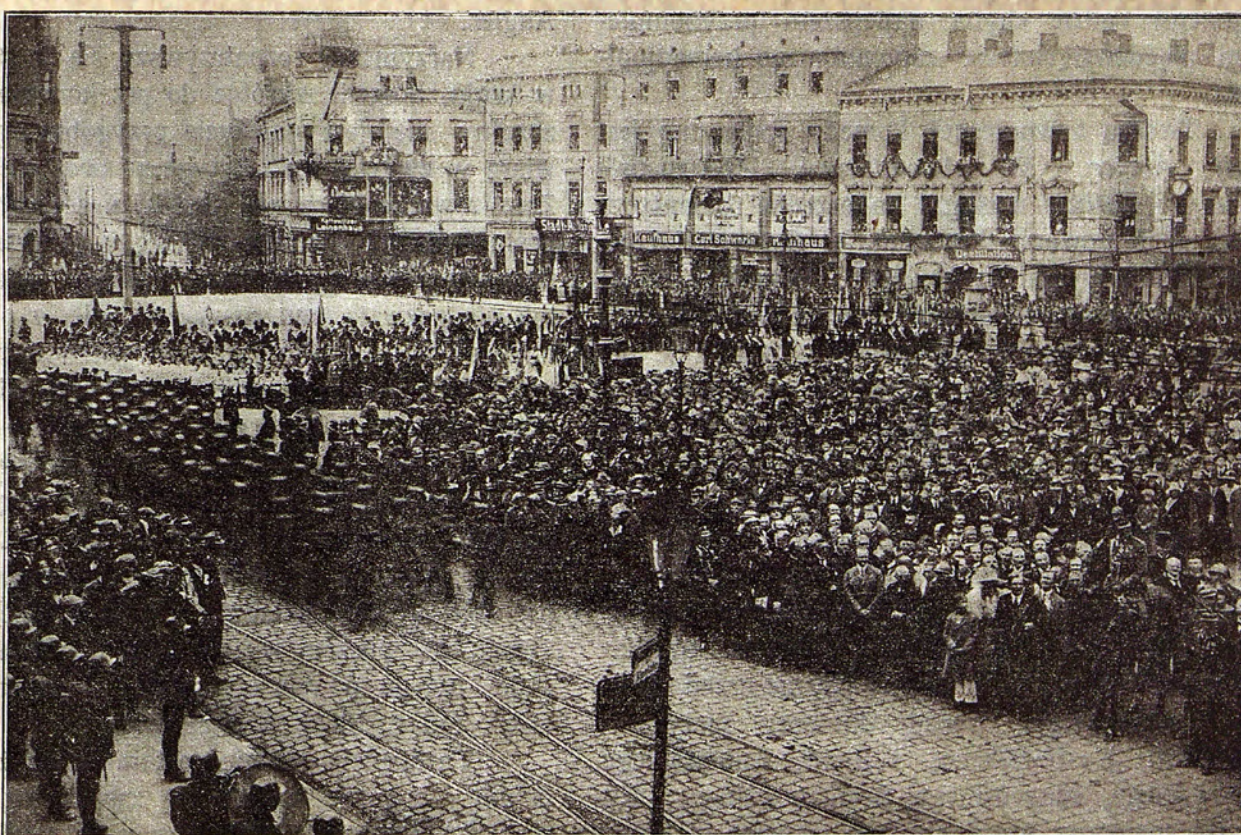
Delegacja powstańców śląskich z symbolicznym mieczem (fragm. fot. Stefana Pierzchalskiego).

Uczestnicy uroczystości na katowickim Rynku (fot. Stefan Pierzchalski).

Wojciech Korfanty na mównicy i rękopis przemówienia (autograf ze zbiorów Biblioteki Śląskiej), wersja różniaca się od faktycznie wygłoszonego.

Defilada wojska na katowickim Rynku (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

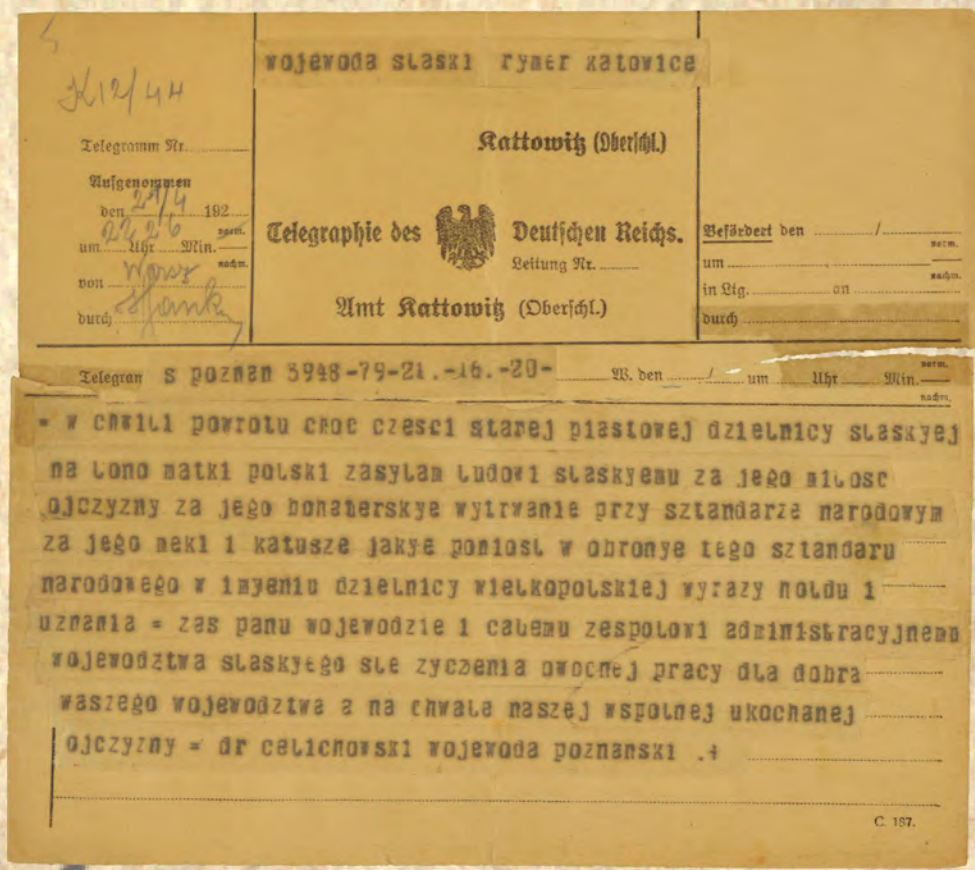
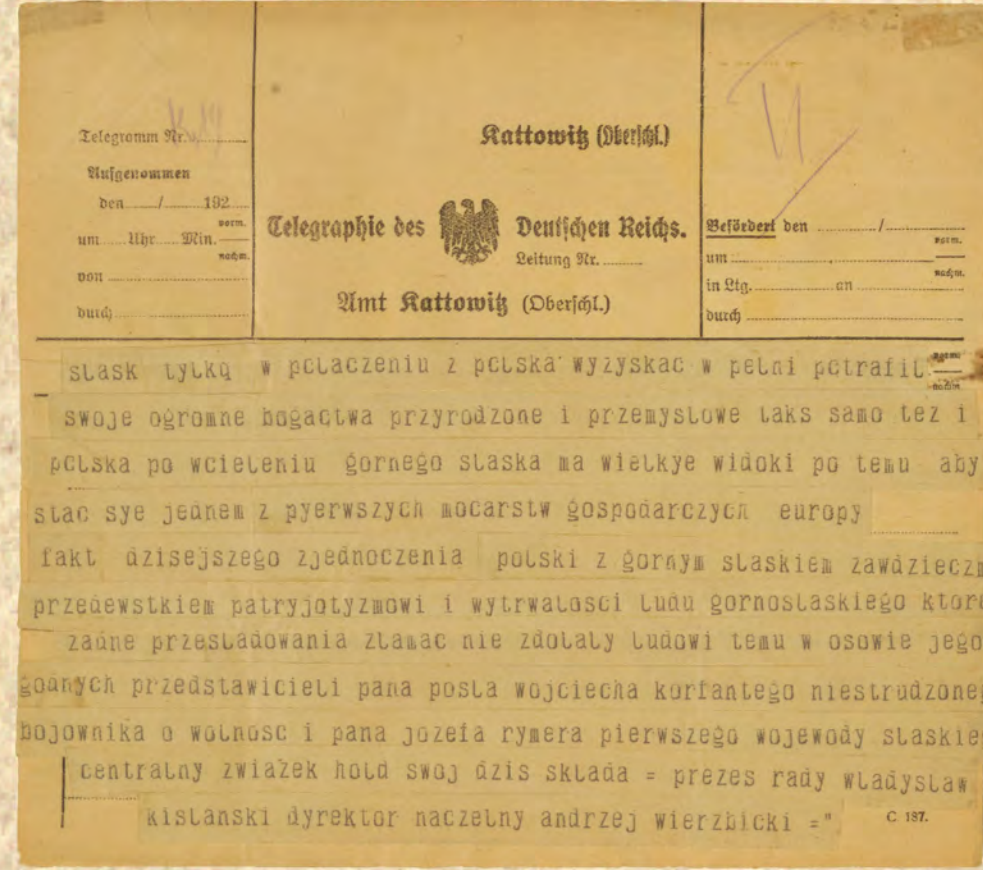
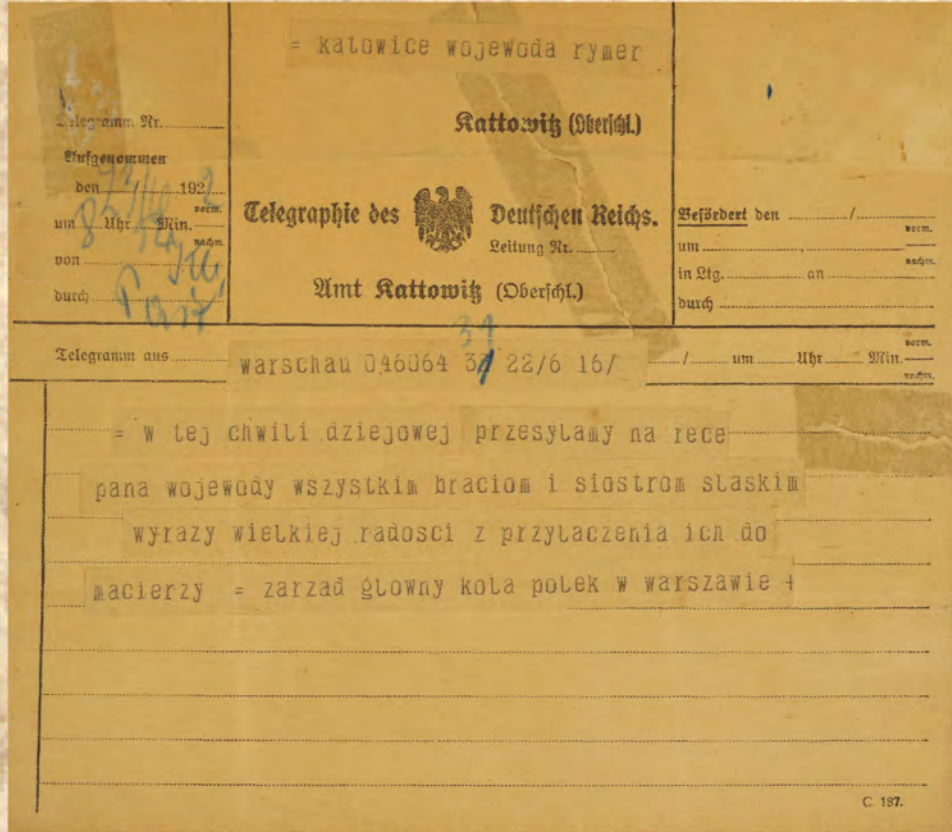
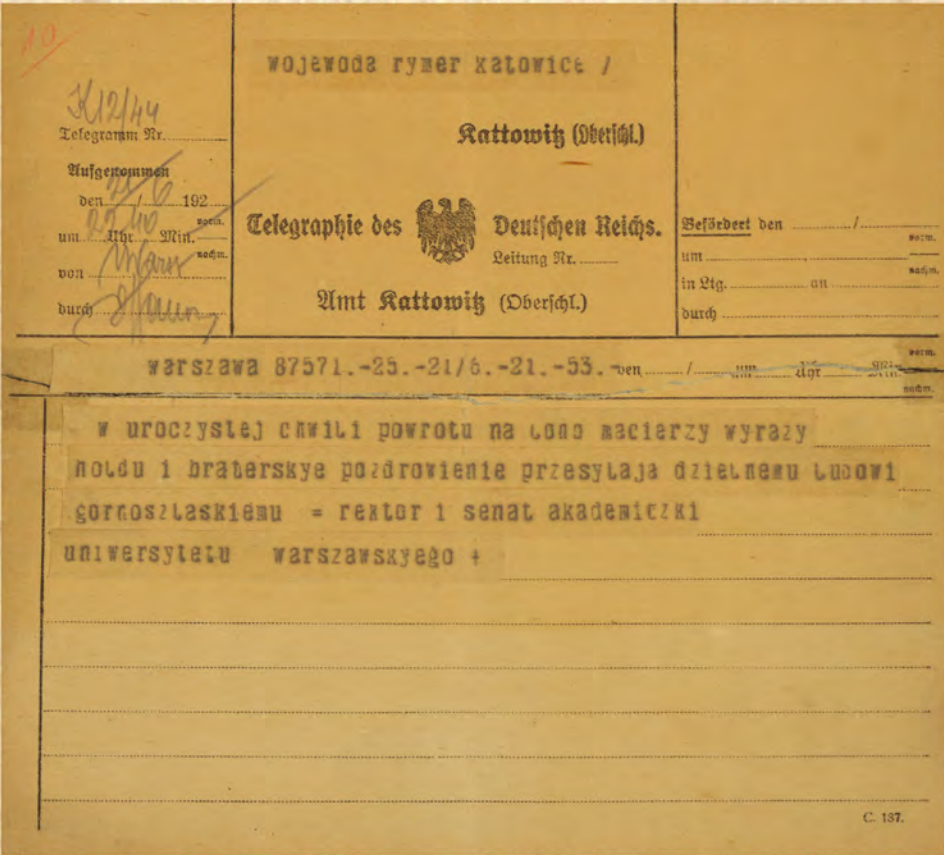
Uczestnicy uroczystości na katowickim Rynku (fot. Max Steckel).

PRASA I TELEGRAMY GRATULACYJNE

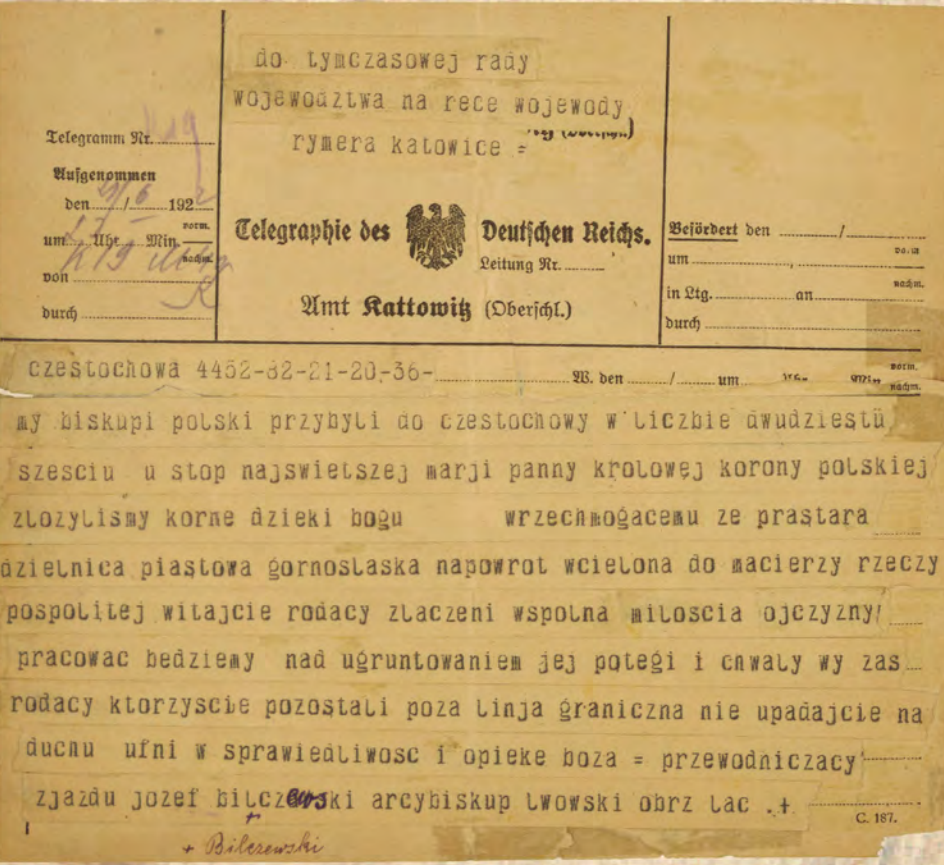
Uroczystość wkroczenia wojsk polskich na Górny Śląsk była opisywana i komentowana w prasie lokalnej oraz ogólnopolskiej, a na ręce wojewody śląskiego Józefa Rymera przysyłano liczne depesze gratulacyjne.

Telegramy przedrukowywała miejscowa prasa, kilkanaście oryginalnych depesz zachowało się w zbiorach Biblioteki Śląskiej.

„Ilustrowany Kurier Codzienny” o uroczystościach 20 czerwca 1922 roku.

Telegramy gratulacyjne od rektora i senatu Uniwersytetu Warszawskiego oraz Zarządu Głównego Koła Polek.

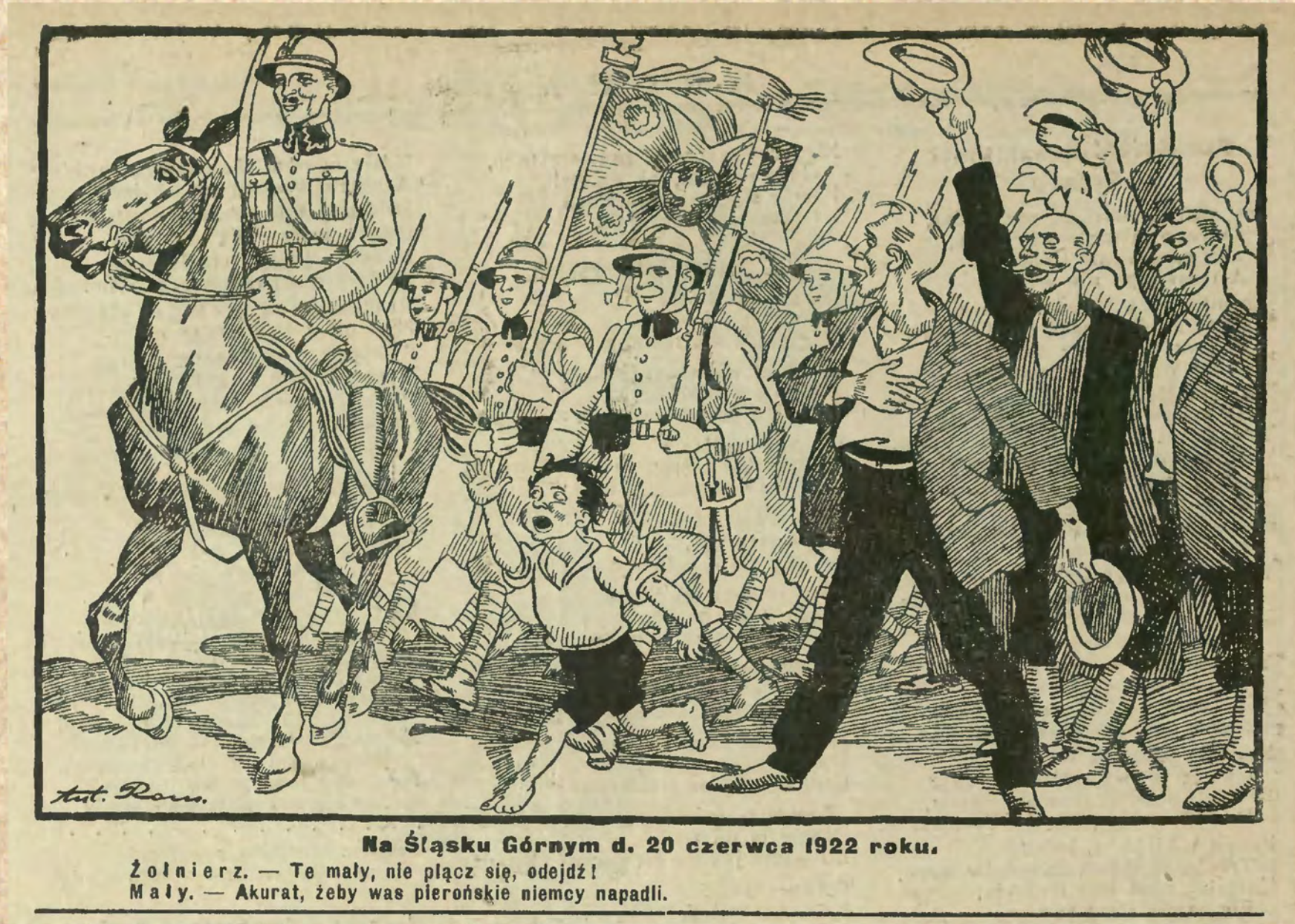

Telegramy gratulacyjne od biskupów polskich i przeora Jasnej Góry.

Tytułowe strony katowickich gazet wydanych z okazji przyłączenia części Górnego Śląska do Polski.

SATYRA I POEZJA

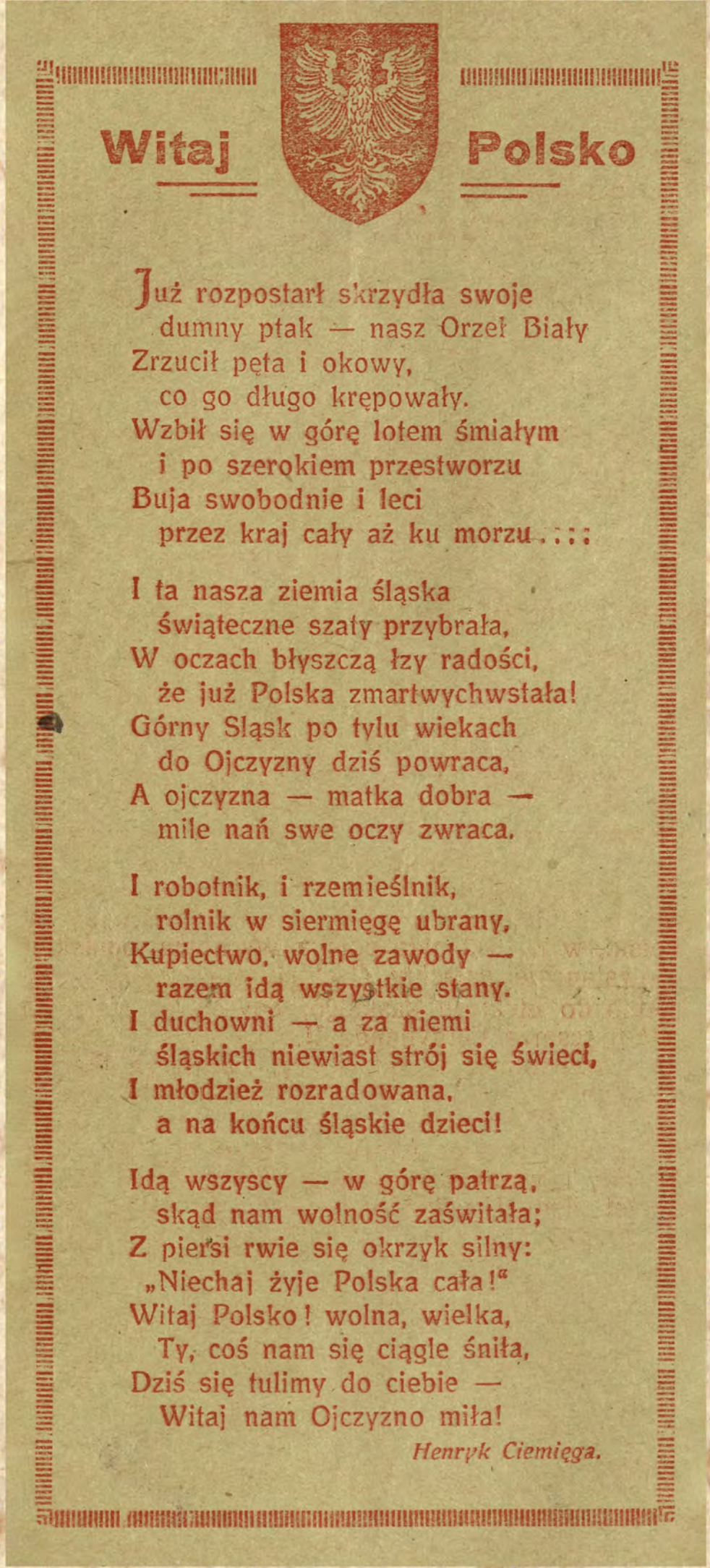
Uroczystości przyłączenia Górnego Śląska do Polski były tematem rysunków satyrycznych oraz okolicznościowych wierszy. W katowickim „Kocyndrze” opublikowano ilustracje Stanisława Ligionia i Stanisława Antoniewicza, w warszawskim humorystycznym piśmie „Mucha” Antoniego Romanowicza, a w lwowskim „Szczutku” Stanisława Kellera i innych.

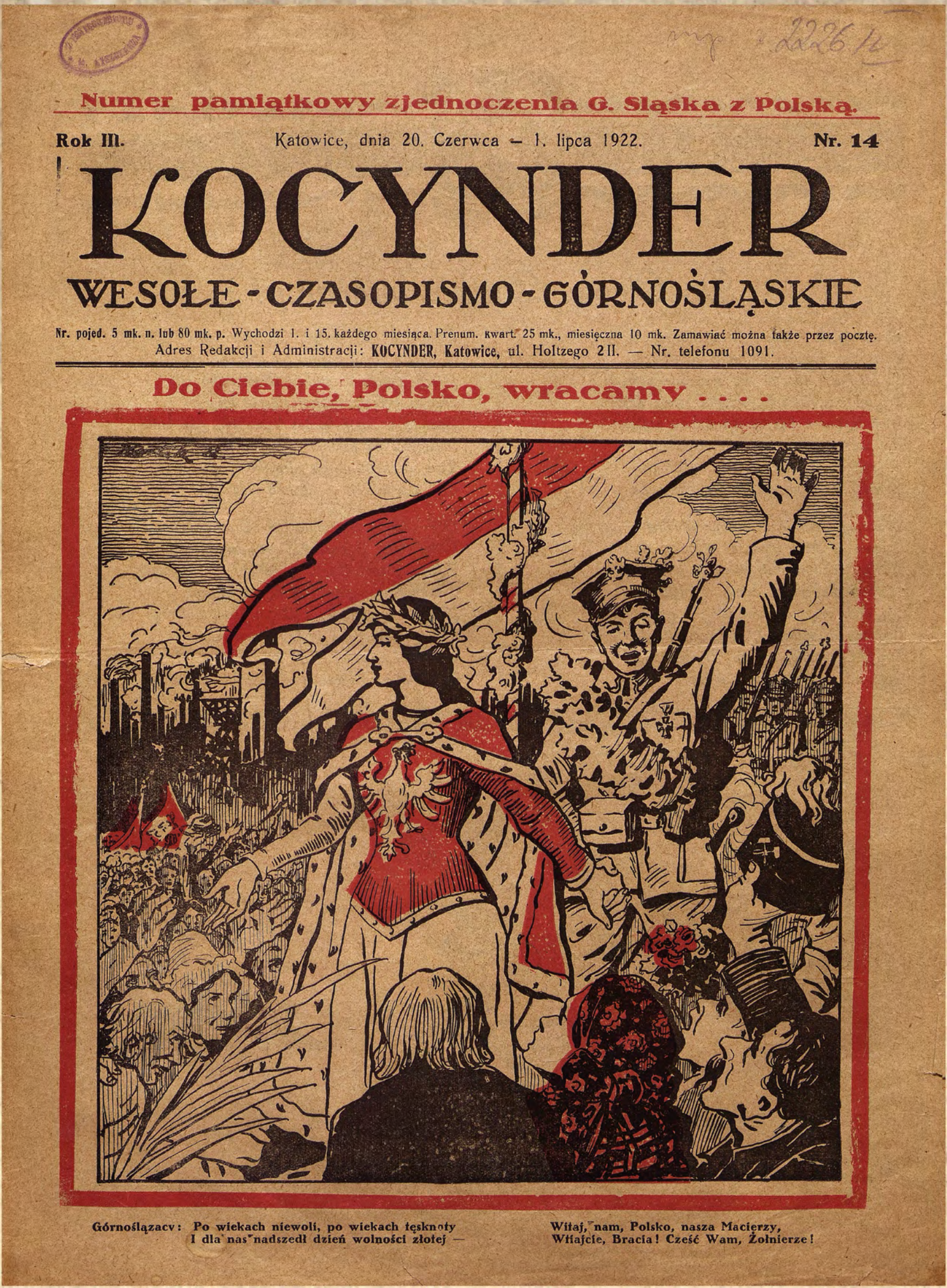
Wkroczenie wojsk polskich na Śląsk w satyrycznym rysunku Antoniego Romanowicza („Mucha” 1922 nr 26).

Satyryczne rysunki z lwowskiego „Szczutka” 1922 nr 29.

Wiersz Henryka Ciemięgi drukowany w specjalnym numerze „Gazety Ludowej” z 20 czerwca 1922.

Rysunki Stanisława Ligionia i wiersz Jana Przybyły w pamiątkowym numerze „Kocyndra”.

Satyryczna scenka autorstwa Stanisława Antoniewicza (zamieszczona w „Kocyndrze”) i oryginalny rysunek ze zbiorów graficznych Biblioteki Śląskiej.

KATOWICE - 16 LIPCA 1922

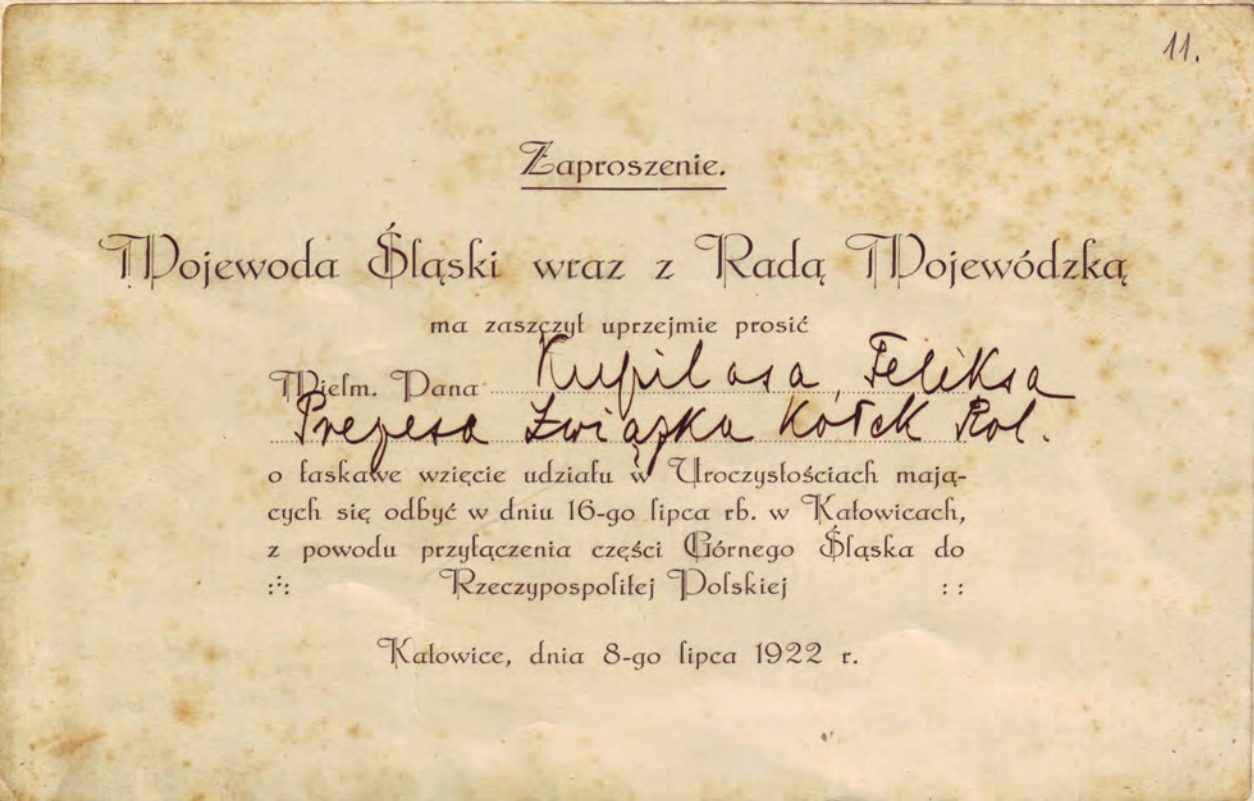
Uroczystości zjednoczenia Górnego Śląska z Polską

16 lipca 1922 roku do Katowic przybyło wielu gości z całej Polski: delegacje rządu i sejmu, wojskowi, reprezentanci miast i regionów oraz przedstawiciele organizacji i instytucji społecznych. Jak pisała prasa „naliczono około 150. sztandarów”. Po głównych uroczystościach w Parku Kościuszki nastąpił przemarsz do centrum, po południu zorganizowano zabawę ludową, a wieczorem bankiet dla zaproszonych gości.

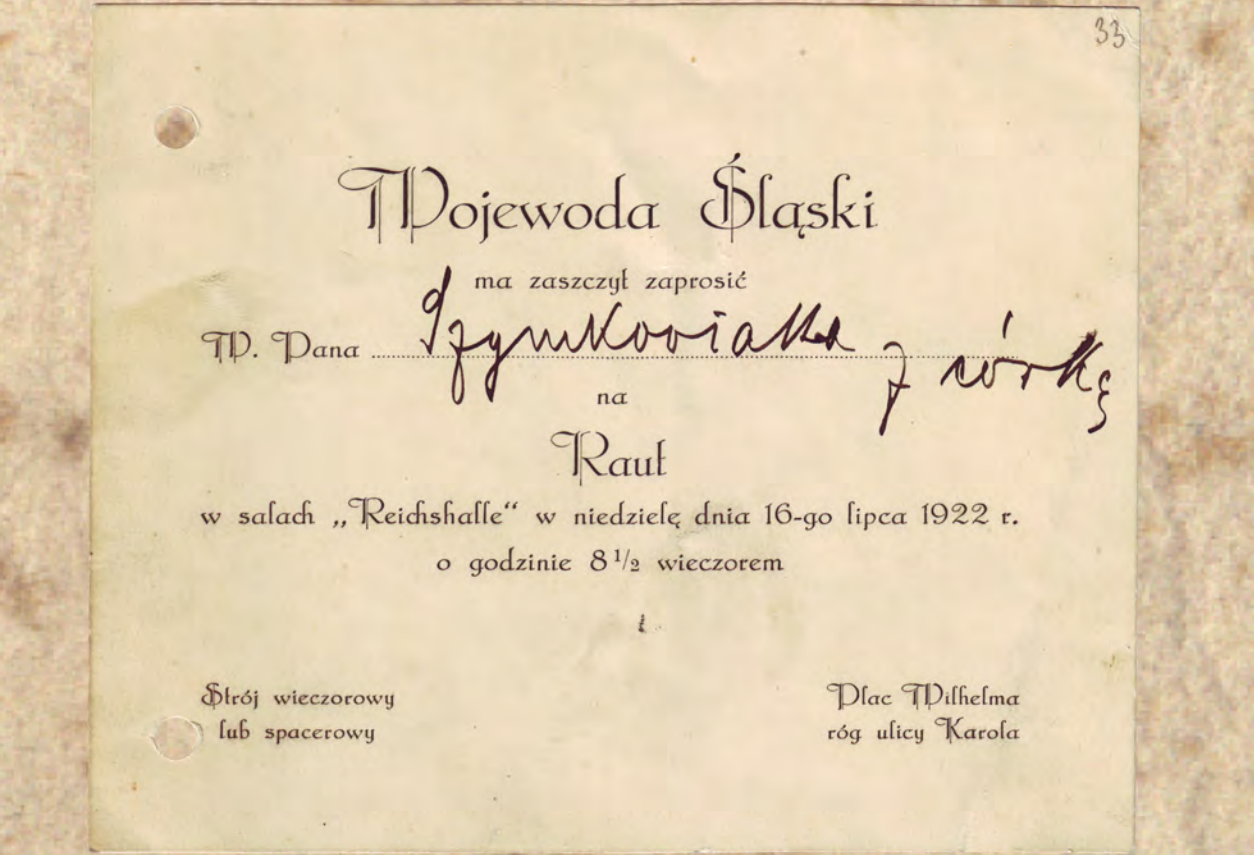
Powitanie przedstawicieli władz państwowych na dworcu kolejowym w Katowicach, m.in. marszałka Sejmu RP Wojciecha Trąpczyńskiego i ministra spraw wewnętrznych Antoniego Kamińskiego (fot. Stefan Pierzchalski).

Podczas defilady wojska: na koniu gen. Stanisław Szeptycki, obok Józef Rymer, gen. Kajetan Olszewski, Antoni Kamiński i Wojciech Trąpczyński (fot. Stefan Pierzchalski).

Zaproszenie na uroczystości 16 lipca dla Feliksa Kupiśa, działacza narodowego i ludowego, członka Tymczasowej Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Zaproszenie na wieczorny raut dla Antoniego Szymkowiaka i jego córki Bronisławy, działaczki Związku Towarzystwa Polek.

Reportaż fotograficzny z katowickich uroczystości zamieszczony w warszawskim „Tygodniku Ilustrowanym” 1922 nr 30 (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

Przemarsz uczestników uroczystości (fot. Stefan Pierzchalski).

Opis uroczystości w katowickim dzienniku „Goniec Śląski”.

AKT ZŁĄCZENIA GÓRNEGO ŚLĄSKA Z POLSKĄ

16 LIPCA 1922

Głównym momentem uroczystości 16 lipca 1922 roku było podpisanie pamiątkowego aktu zjednoczenia Górnego Śląska z Rzeczpospolitą Polską. Dokument (opracowany graficznie przez Stanisława Ligonia) został odczytany i podpisany, w obecności ponad 150 przedstawicieli najwyższych władz państwowych i regionalnych oraz oficjalnych delegacji z całego kraju, w Parku Kościuszki w Katowicach. Przed odczytaniem i podpisaniem Aktu wojewoda Józef Rymer wręczył ministrowi spraw wewnętrznych Antoniemu Kamińskiemu bryłę kruszców symbolizujących bogactwa kopalne Górnego Śląska.

Delegacja władz państwowych, od lewej: minister przemysłu i handlu Stefan Ossowski, generał Kajetan Olszewski, minister spraw wewnętrznych Antoni Kamiński, marszałek sejmu Wojciech Trąpczyński i poseł Andrzej Maj (wicemarszałek sejmu) podczas uroczystości w Parku Kościuszki (fot. Stefan Pierzchalski).

Po przemówieniu min. Kamińskiego i marsz. Trąpczyńskiego, odczytano akt przejęcia Śląska,

Uroczyste odczytanie i podpisanie Aktu (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

Bryła węgla z wprawionymi odłamekami m.in. żelaza, cynku i pirytu oraz moment jej wręczenia przez Józefa Rymera ministrowi Antoniemu Kamińskiemu (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

Wręczenie podpisanego Aktu Józefowi Rymerowi (fot. Stefan Pierzchalski).

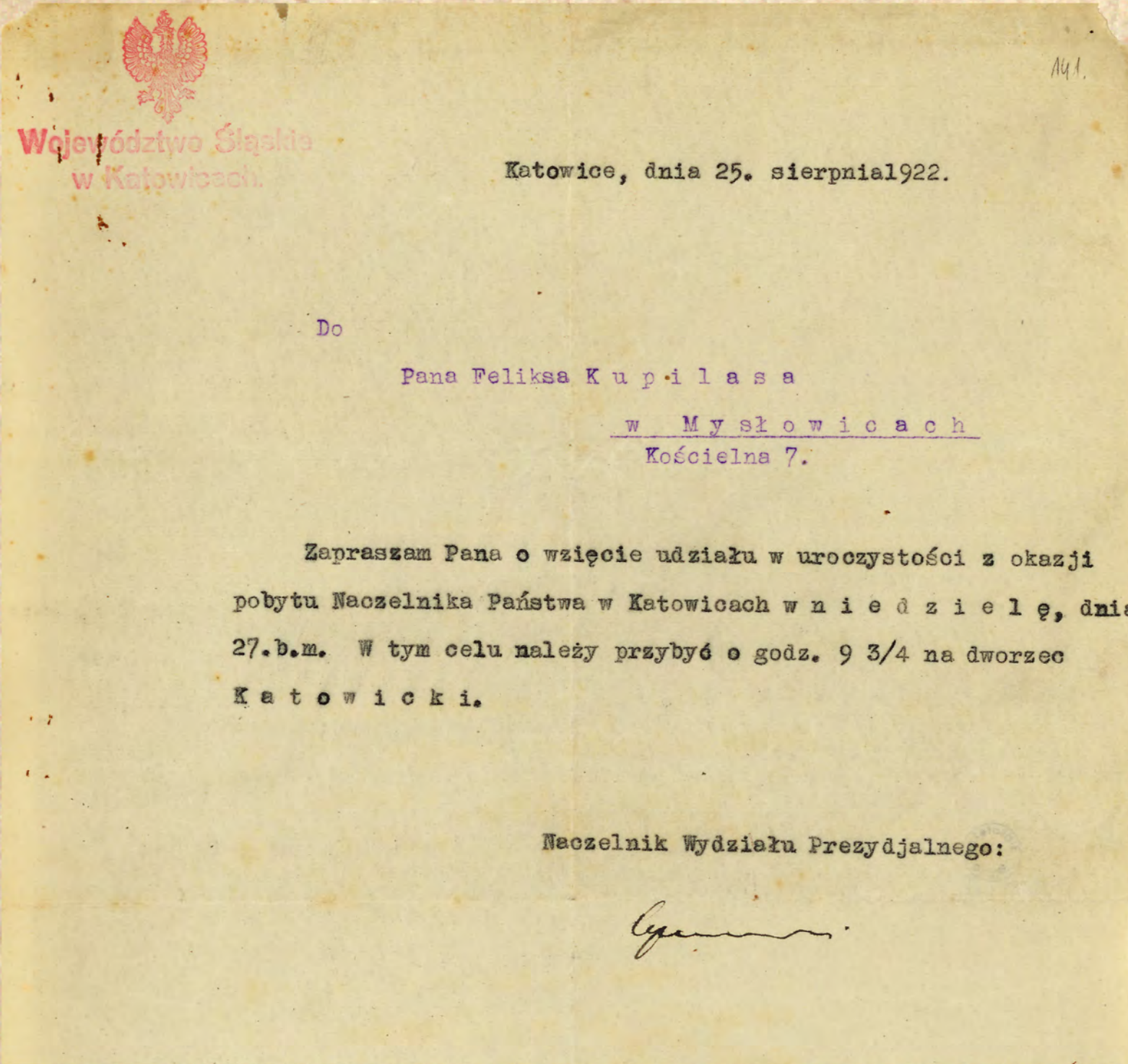
Uczestnicy uroczystości w Parku Kościuszki (fot. Wacław Saryusz-Wolski).

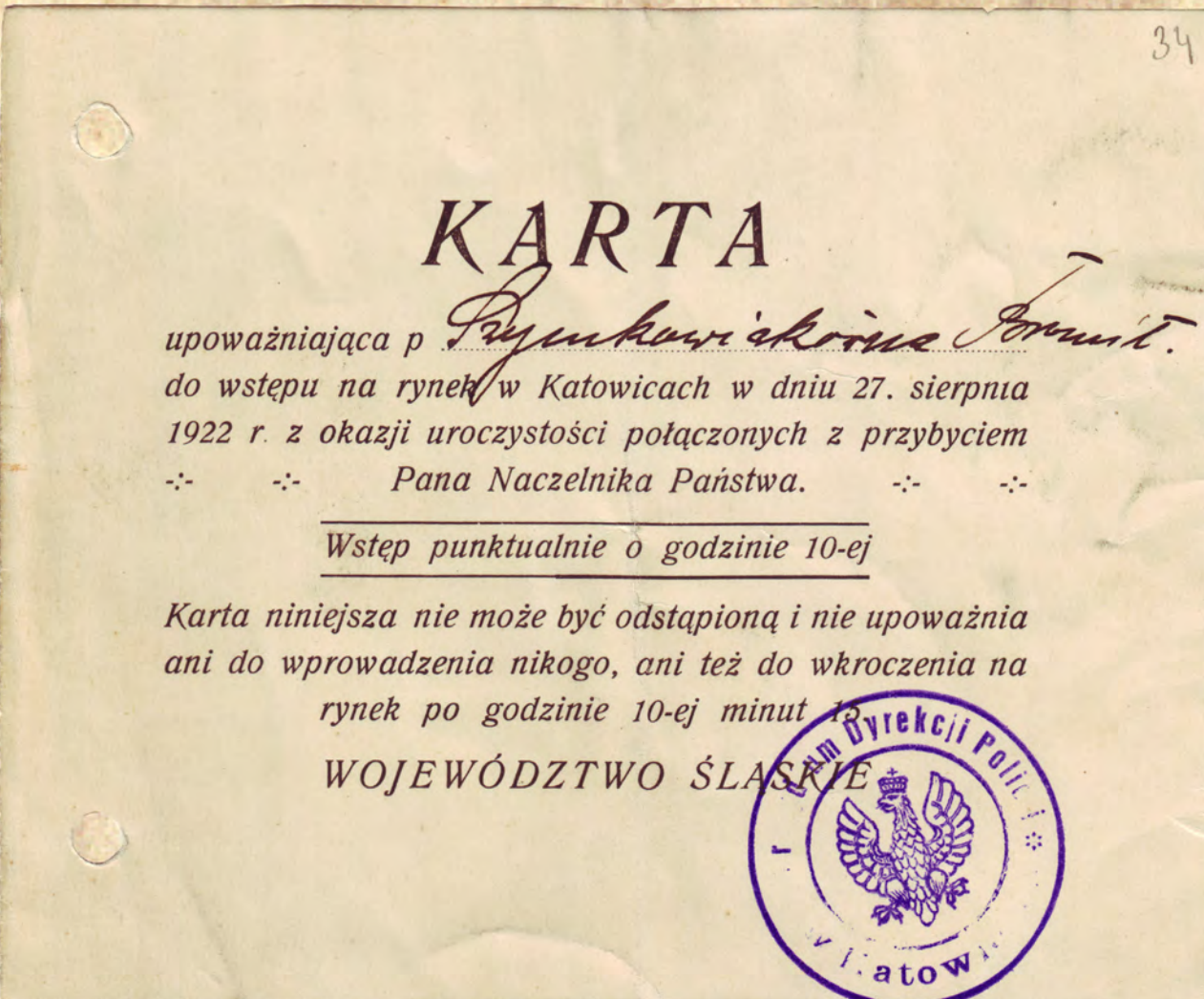
Ozdobny dokument opracowany graficznie przez Stanisława Ligonia, oryginał w zbiorach Archiwum Państwowego w Katowicach, reprodukcja wg kopii ze zbiorów Biblioteki Śląskiej.

MARSZAŁEK JÓZEF PIŁSUDSKI W KATOWICACH 27 SIERPNIA 1922

Ostatnim akcentem uroczystości przyłączenia Górnego Śląska do Polski była wizyta Józefa Piłsudskiego w Katowicach. Naczelnik Państwa, w towarzystwie generała Stanisława Szeptyckiego i wojewody śląskiego Józefa Rymera, uczestniczył w nabożeństwie na katowickim Rynku. Potem udekorował odznaczeniami państwowymi powstańców śląskich.

Zaproszenie do wzięcia udziału w powitaniu Józefa Piłsudskiego na dworcu kolejowym w Katowicach.

Karta wstępu na Rynek w dniu 27 sierpnia 1922 roku, wystawiona przez Województwo Śląskie dla Bronisławy Szymkowiakówny.

Józef Piłsudski wchodzi na Rynek od strony dzisiejszej al. Wojciecha Korfantego (fot. Stefan Pierzchalski).

Józef Piłsudski w czasie nabożeństwa przed katowickim teatrem (fot. Stefan Pierzchalski).

Dekoracja powstańców śląskich (fot. prawdopodobnie wykonane przez Maxa Steckla).

Józef Piłsudski rozmawia z uczestnikami uroczystości, w tle ołtarz urządony przy wejściu do teatru (fot. Stefan Pierzchalski).

Józef Piłsudski dekoruje powstańców śląskich (fot. Stefan Pierzchalski).

Relacja prasowa z wizyty Józefa Piłsudskiego w Katowicach.